

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА "МИКОЛАЇВСЬКА ДЕРЖАВНА  
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ  
ІНСТИТУТУ ЗРОШУВАНОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА"



МИКОЛАЇВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР  
НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АПВ ОБЛАСТІ

Матеріали міжнародної науково-практичної  
Інтернет-конференції

## НАУКА НА СЛУЖБІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

НАУКА НА СЛУЖБЕ СЕЛЬСЬКОГО ХОЗЯЙСТВА

Science on service of agriculture

Том 1

5 березня 2013 р.

- Рослинництво
- Землеробство
- Сільськогосподарські меліорації
- Кормовиробництво і луківництво
- Захист рослин
- Агрохімія та ґрунтознавство
- Екологія
- Лісове господарство
- Ботаніка
- Загальна біологія та біологічні ресурси
- Економіка АПК

МИКОЛАЇВ - 2013

## ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ ТА НОРМ ВИСІВУ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Строки сівби та норми висіву насіння є одними з важливих елементів агротехнології вирощування пшениці озимої, особливо коли стосується отримання повноцінних та дружніх сходів як одного із чинників продуктивності посівів. Ці фактори здійснюють вплив не тільки на отримання високого врожаю, а й біологічно повноцінного насіння з добрими врожайними властивостями із високими посівними якостями. На думку багатьох вчених, строки сівби в умовах півдня України, значно впливають на лабораторну схожість насіння озимої пшениці [1]. Численні дослідження доводять, що найвищою схожість у насіння формується при сівбі в другій декаді вересня, а рослини з цього насіння є більш зимостійкі і продуктивні. Інші вчені відмічають, що в умовах півдня України кращі посівні властивості – енергію проростання, масу 1000 зерен, силу росту – отримує насіння раннього строку сівби – III декада серпня. Прибавка врожаю від цього агрозаходу в порівнянні з пізнім строком (12.10) складала 2,6 ц/га [2].

Площа живлення рослин має велике значення для насінницьких посівів, тому що вона впливає на крупність, вирівняність насіння, його посівні якості та урожайні властивості [3]. Вивчаючи це питання, дослідники дійшли до неоднакових висновків. Одні з них вважають, що на насінницьких посівах необхідно застосовувати оптимальні чи навіть трохи збільшені норми, інші навпаки - обов'язкове їх зменшення [4]. Аналіз літературних джерел свідчить про те, що отримані різними авторами результати досліджень, мають неоднозначний і навіть суперечливий характер і потребують дослідження.

Метою наших досліджень було виявлення впливу різних строків сівби та норм висіву на посівні якості насіння пшениці озимої м'якої в умовах південного Степу України. Їх проводили польовим та лабораторним методами упродовж 2010/2011 та 2011/2012 років на базі Новоодеської державної сортодослідної станції, відповідно до загальноприйнятих методик у рослинництві. Посівні якості насіння пшениці визначалися в Голованівській районній насінневій інспекції (Кіровоградська область). Об'єктом дослідження були посівні якості насіння районованих сортів пшениці озимої (Подільська, Кольчуга, Косовиця, Наталка, Овідій, Місія одеська та Благодарка одеська), висіяних за різними строками сівби (ранній, оптимальний та пізній) та з різною нормою висіву (3, 4 і 5 млн. схожих насінин на 1 га).

Результати досліджень показали, що схожість та енергія проростання насіння збільшувалася від ранніх строків сівби до більш пізніх. Найвищу лабораторну схожість та енергію проростання мало насіння пізніх строків сівби 93,3 % і 93,1% відповідно, а найменшу – ранні - 84,5 і 83,4%.

Але, маса 1000 насінин у пшениці формувалась навпаки, дещо вища за ранніх строків сівби і в середньому становила 36,1; 36,0 та 35,3 відповідно.

Таблиця 1 – Посівні якості насіння пшениці озимої залежно від строків сівби та норм висіву

Строки сівби	Норми висіву насіння, млн.шт./га	Енергія проростання, %	Схожість , %
Ранній	3	85,7	87,6
	4	84,2	85,2
	5	80,4	80,8
	<b>середнє</b>	<b>83,4</b>	<b>84,5</b>
Оптимальний	3	90,5	91,8
	4	90,7	91,5
	5	92,8	93,2
	<b>середнє</b>	<b>91,3</b>	<b>92,2</b>
Пізній	3	92,7	93,0
	4	92,8	93,0
	5	93,7	94,0
	<b>середнє</b>	<b>93,3</b>	<b>93,3</b>

Порівняно зі строками сівби, норми висіву менше впливали на посівні якості насіння, але за ранніх строків кращими вони формувалися при висіву 3 млн шт./га схожого насіння. Проведення сівби в оптимальні та більш пізні строки з більшою нормою висіву в 4 та 5 млн шт./га, забезпечувало кращі варіанти з отриманням більш якісного насінневого матеріалу.

Отже, щоб виростити насіння пшениці в умовах південного Степу України з високими посівними кондиціями, сучасні сорти потрібно висівати в період з 30 вересня по 10 жовтня з нормою 5 млн. схожих зерен на 1 га.

#### Література:

1. Орлюк А.П., Гончарова К.В. Взаимодействие генов и изменчивость к бурой ржавчине у озимой пшеницы. // Цитология и генетика. – Киев: – 1987. – Т. 21. - №4 – С. 262-266.
2. Насыпайко А.И., Белоус Г.А. К вопросу об урожайных качествах семян. // Селекция и семеноводство. – М.: Колос, 1968. – №1. – С.46-52.
3. Морару С. А. Озимая пшеница // Кишинев: Карта Молдовеняскэ. - 1988. – С. 400.
4. Макрушин Н.М. Экологические основы промышленного семеноводства зерновых культур. – М.: Агропромиздат. – 1985 – 280 с.